

SOCIETAT

RAMON TORRAMADÉ ACTIVISTA SOCIAL I CULTURAL DE SALT

«Les revolucions fa anys que han acabat»

Admet que és el més crític i revolucionari de la família, però també admet que ara la societat està massa adormida i és conformista. Repassa què ha estat Salt, poble en el qual ha col·laborat en moltes associacions, i dóna la seva visió de la inseguretat que denuncien alguns veïns

28/02/10 02:00 - SALT - DAVID BRUGUÉ

La seva vida ha estat íntimament lligada a la vida social, cultural i política de Salt. Ha estat en entitats de tota mena al municipi i també fora. Per exemple, va ser un dels impulsors de la recuperació de l'Illa d'Avall de Jafre, i es va mobilitzar activament contra el Plan Hidrológico Nacional. Ell mateix es veu com un crític i un revolucionari, i diu que no té pèls a la llengua.

–Allò que en diuen clar i català.

–«A mi m'agrada dir les coses tal com les veig.»

–I això li ha portat problemes?

–«Home, problemes, no, però algun maldecap, potser sí.»

–Què en recorda, del Salt d'abans?

–«Quan vaig venir era un temps mort. El poble no destacava per res, perquè hi havia por de dir o fer. Recordo que quan vam muntar l'associació de veïns, ens van convocar perquè volien posar el nom de l'excalde Muñoz a la plaça de la Llibertat. Jo vaig dir: 'Quins mèrits ha fet aquest senyor per dedicar-li una plaça?' Va haver-hi qui es va enfadar i que em va dir que com podia ser que una persona que vivia a Salt no sabés qui era en Muñoz. Massa que el coneixia! Al final van quedar que la hi dedicarien a ell. Un dia a la nit, amb en Guillem Terribas, vam agafar quatre cartrons, hi vam pintar el nom de 'Plaça de la Llibertat', i els vam penjar a cada cantó. Evidentment, els van treure, però el nom va quedar.»

–Així va ser una *bretolada* que va sortir bé.

–«És que en aquella època només podies actuar així.»

–I com el veu, el Salt d'ara?

–«D'una manera completament diferent del que aquests dies han dit els mitjans de comunicació.»

–Vol dir que s'ha exagerat amb el tema de la inseguretat?

–«Encara no hem arribat al final dels robatoris, el malestar... Per què? Perquè la gent ha de viure, i si no hi ha feina, sovint no té més remei que robar. A mi m'han robat tres bicicletes, de dins a casa se m'han endut una màquina de retratar... però ho assumeixo! Què faries, si arribessis a casa, no hi hagués res per menjar i tinguessis nens? Anar a beneficència és una solució temporal.»

–Però també és trist, anar pel carrer amb por.

–«Però jo no hi vaig, amb por. Passo pel carrer Torras i Bages, que diuen que és el carrer més perillós, i hi vaig amb tota la tranquil·litat. Que no passa a la Rambla de Girona, que estiren una bossa? Aquesta és una crisi programada.»

–Per qui?

–«Pel capitalisme. El dia que van fer caure el Mur de Berlín, els beneficis que havia obtingut el poble treballador es van començar a perdre, perquè al capitalisme li interessava desprestigiar tot el que fos el sistema comunista. Per a mi el capitalisme i el comunisme és el mateix, però l'un és privat i l'altre, d'estat, i el poble sempre queda fotut. Però el comunisme encara tenia algunes coses que afavorien el poble: no s'havia de preocupar de l'educació, de l'habitatge o de la salut. Això al capitalisme no li interessa, i ara el que es fa és privatitzar els serveis per obtenir beneficis. Això vol dir que la meitat de la gent es queda al carrer i sense feina. El dia que una persona sigui més rendible que un robot, s'acabaran els robots. La crisi no s'acabarà fins que no s'acabin els drets dels ciutadans.»

–Que es culpi la immigració de la situació que es viu a Salt és l'excusa fàcil?

–«Sí. Un deia: '*Con la excusa de los gitanos, roban los paisanos.*' I ho deia a l'any quaranta. I encara és veritat. És clar que hi ha immigrants que roben. Doncs que els posin a la presó! A ells i a tothom que robi, sigui d'on sigui. Perquè de gent d'aquí també n'hi ha que roba. I també passa a Girona, a Bescanó o a Vilablareix. No passa només a Salt. Mentre hi hagi gana, no es podrà evitar.»

–Salt sempre ha estat un poble acollidor d'immigrants.

–«Acollidor per força. Quan el règim es va voler rentar la cara i treure la gent de les

Torramadé, amb el campanar de Sant Cugat, al Barri Vell de Salt, al fons.

Foto: MANEL LLADÓ .

Canals relacionats

[Canal: Entrevistes](#)

Notícies de ...

[Salt](#)

catalunya independent

Encara l'altre dia vaig fer una carta a en Jordi Pujol. Em va sorprendre molt que hagués dit que hem de callar i que això de la independència ens podia ser perjudicial. Li vaig dir que si té por entri en un convent de clausura, que potser allà estarà tranquil

La inseguretat al poble

. Passo pel carrer Torras i Bages, que diuen que és el més perillós, i hi vaig amb tota la tranquil·litat els robatoris

És clar que hi ha immigrants que roben. Doncs que els posin a la presó! A ells i a tothom que robi EL seu nebot

Quan era l'alcalde, a vegades el renyava, però tenia l'avantatge que acceptava bé les crítiques

barraques de Fontajau i Montjuïc, van buscar la manera de fer pisos de forma econòmica per portar-hi aquesta gent. No només per això, però ajudat per això, es va produir l'onada immigratòria a Salt i es va fer la massificació d'alguns sectors.»

–Però a Girona també es van fer pisos socials.

–«Sí. Jo trobo molt bé que la gent vingui, sigui d'on sigui. El que ha passat és que aquesta gent, amb el temps, ha marxat de Salt. Els que n'han marxat no han pas mirat si venien el pis a un immigrant, perquè el que volien eren els diners.»

–La immigració espanyola dels anys cinquanta i seixanta es va pair millor que l'actual?

–«No. Es va pair per força. Mai vaig sentir que ningú digués que els andalusos s'havien d'integrar, cosa que sí que sento ara dels negres. Si algú ho hagués dit, hauria rebut. Aquí tots érem espanyols, i tots teníem dret a tot, com ha de ser. Però encara hi ha gent que fa dècades que viu aquí i no parla català.»

–I quina és la solució al conflicte que hi ha ara?

–«Jo no crec que la solució siguin els Mossos. El que necessitem és gent capaç d'educar la gent. Posem que necessitem deu policies més. Quin cost té, això? Enorme. I el poble de Salt estaria disposat que, per exemple, s'apugui la contribució un 5% per pagar-ho? És més costós el cost policial que l'educatiu.»

Salt independent

–Vostè va ser un dels que van lluitar per aconseguir la independència de Salt respecte de Girona. Ha valgut la pena, gairebé 30 anys després?

–«I tant! Poder decidir què ens interessava i què no sempre val la pena. Per exemple, vam evitar que Girona ens fes un centre de menors, i es va poder conservar la torre de la Farga, que ja hi havia un acord perquè anés a terra. En Quim Nadal deia que no tenia cap valor, i tenia raó. Però tenia el valor de ser un símbol identitari del poble.»

–Salt s'ha sentit històricament com el calaix de sastre de Girona. Encara passa, això?

–«No ho crec pas. Sempre hi ha coses, com això que ara s'han discutit per la comissaria dels Mossos, que tots la volen. Però aquestes coses un dia li toquen a un i un altre a l'altre.»

–S'ha perdut l'orgull de ser saltenc?

–«Crec que on hi ha més orgull de ser d'un poble és en l'ambient esportiu. Però jo no n'he fet mai cavall de batalla, de l'orgull. Simplement, Salt és on visc, i he intentat fer alguna cosa perquè el poble vagi bé.»

–I per això va crear la llista d'Independents per Salt?

–«Jo sóc molt crític. No crec en dogmes, però sí m'expliquen un fet argumentat, dono la raó. Mira, jo vaig ser dels que van muntar ERC a Salt. En Toni Strubell m'ho va demanar, i amb uns quants vam crear la secció local. Em van dir de ser candidat, però no ho vaig voler ser. Al final vam presentar en Josep Paulí, que sí que ho volia ser. Quan va dir que volia pactar amb els socialistes, jo li vaig dir que s'havia de discutir, però ell va optar pel pacte. I jo no hi estava pas d'acord. Li ho vaig dir a en Puigercós, que llavors presidia ERC a Girona, i vaig veure que estaven més pendents dels interessos de partit que del poble. I a mi això no m'interessava. Per això amb un grup de gent vam crear els Independents, per no haver de dependre de partits.»

–En aquell moment va dir: «Volem entrar per desmuntar el castell feudal que ara és l'Ajuntament. N'hi ha que es pensen que perquè el poble els ha escollit poden fer el que vulguin.» Encara ho creu?

–«Sí, i d'alguns que hi ha, encara ho penso més.»

–Vostè també ha estat un ferm defensor de Catalunya. I no ha estalviat crítiques.

–«No, ni al PP ni al PSOE ni a la COPE. Encara l'altre dia vaig fer una carta a en Jordi Pujol. Em va sorprendre molt que hagués dit que hem de callar i que això de la independència ens podia ser perjudicial. Li vaig dir que si té por entri en un convent de clausura, que potser allà estarà tranquil. Durant 23 anys no va ser capaç de bellugar ni un dit.»

–Si guanya el PP a l'Estat, aquesta serà una causa perduda?

–«No, estarà guanyada. Serà la manera de despertar la consciència de la gent. Ningú no es mou si no és a base de garrotades. El PP no farà pas res més perjudicial per a Catalunya que el PSOE. Quan governa l'esquerra, escombra el pati a la dreta. No fa tant, la patronal demanava retallades de sou, que s'havia d'allargar la jubilació... I en Zapatero va dir que no. Això és voler fer el fatxenda, quan ell sap que no és ningú, que qui mana és el capital, i a última hora ha hagut d'afluixar. I els sindicats estan lligats de peus i mans i prefereixen continuar vivint de la rifeta. Les revolucions, aquí, fa anys que s'han acabat.»

Fuster tota la vida

–Professionalment ha estat fuster.

–«Des que tenia 14 o 15 anys fins que em vaig jubilar.»

–Tan fotut és l'ofici, que ara no n'hi ha?

–«Hi ha molts joves que ho voldrien ser! El problema és que tenir aprenents significa un cost important en seguretat social, assegurances i coses així, i als petits empresaris els costa massa. Si les coses fossin diferents, em sembla que molta gent optaria pels oficis de tota la vida.»

–Una altra de les seves passions ha estat el medi ambient. Com les veu, les Deveses? Continuen sent unes grans desconegudes?

–«Una mica sí, la gent no hi té tirada. Amb això de la inseguretat, diuen que si t'hi atraquen, que si t'hi roben... Jo estic tip d'anar-hi i mai no he vist res. Quan a les Deveses vam fer-hi el projecte de recuperació perquè deixessin de ser un abocador, no es va completar la feina. Haurien de ser un espai de trobada, i faltaria fer-hi coses que ho facilitin, com ara posar-hi unes graelles per fer-hi carn a la brasa. Però estan molt millor. La qualitat de l'aigua del riu, l'obertura del carril bici i la feina de recuperació hi han ajudat molt.»

–La seva figura està directament lligada a la bicicleta.

–«Sempre m'ha semblat la millor manera de moure'm. Quan havien de fer nou el carrer Major, vaig insistir molt perquè hi fessin un carril bici. Em van anar dient que sí, i al final no l'hi van posar. Si no es posen facilitats, fan que els ciclistes hagin d'infringir. Quan vaig a Girona pel carrer Major, passo per la calçada, però per tornar no tinc més remei que anar per la vorera.»

–Fins i tot va inventar una bicicleta per anar sobre l'aigua.

–«Hi ha qui em diu que l'hauria de patentar, però no ho he fet mai. Produeix una sensació molt agradable. Ara fa temps que no hi vaig, però ho tornaré a fer! És molt diferent que anar amb la bicicleta per la ciutat, que tampoc no em fa pas cap por. El problema és que els cotxes ho han ocupat tot massa.»

–Ara ja el coneixen com el tiet de l'excalcalde Jaume Torramadé?

–«Guaita, no ho sé pas! Ja em coneixia molta gent, abans.»

–I el renyava quan era alcalde?

–«Sí, però tenia l'avantatge que acceptava força bé les crítiques. El fet que no tingués majoria també hi ajudava. Per exemple, quan va voler fer el pàrquing del mercat, hi havia una proposta per treure uns roures molt bonics de la plaça perquè s'havia de fer l'aparcament. Amb l'entitat ecologista Marfull, ens hi vam oposar, i al final no es van afectar perquè el pàrquing va anar al teulat del mercat, tot i que algun regidor volia demostrar algun tic autoritari. Allò es va poder evitar, però potser ara no es podria fer, perquè tenen majoria absoluta. Jo, de la família, sóc el que té un sentit més crític i revolucionari.»

–Parlant de la família. Vostè també va fer un estudi històric per demostrar que el seu pare, Jaume Torramadé, el mestre d'Estanyol, no havia comès l'assassinat que li havien atribuït amb una denúncia falsa i que va fer que l'afusellessin.

–«La relació de documentació era molt més extensa que la que es va acabar publicant. Vaig demostrar qui havia estat l'autor de la denúncia, i em van dir que no ho publicarien. I jo vaig dir que retiessin l'escrit, perquè no m'interessava pas fer-ho així. Al final em van demanar la documentació perquè l'historiador fes les comprovacions. Va resultar ser cert, i es va acabar publicant que aquell home havia fet una denúncia falsa.»

–I què se li demana, a la vida amb 83 anys?

–«Jo el que vull és intentar viure bé. Prefereixo viure menys i estar bé que durar molts anys segons com.»

Nascut a Estanyol, fa més de cinquanta anys que viu a Salt, municipi on ha participat en gairebé tots els àmbits de la vida social, cultural i política. Aquesta implicació li va valer el premi Tres de Març del 2000. Va ser un dels fundadors de l'associació de veïns de Salt, membre del Consell Municipal, dels Amics de les Deveses, de l'entitat Marfull i de la revista *La Farga*, i fins i tot, cap de llista d'Independents per Salt –no va obtenir representació–. Algunes de les seves altres grans passions són el medi ambient –va rebre el premi Peix del Grup de Defensa del Ter– i la bicicleta, mitjà de transport al qual tradicionalment ha estat lligada la seva figura.

Darrera actualització (Diumenge, 28 de febrer del 2010 02:00)

Publicat a

[El Punt Comarques Gironines](#) 28-02-2010 Pàgina 8